

[Glistrup]

ne man håbe på at holde en hellig alliance og derigennem hindre udryddelsesvåbens udbredelse, hindre disse dødsulykker osv. Som verden nu er med 150 lande af den kaliber, som langt de fleste af disse 150 er, er det blevet en aldeles umulig opgave at hindre, at de, der vil død og vold og undertrykkelse, også får muligheder for det. Derfor så er det – fru Alice Hedegaard ville ikke citere det, og da jeg er lige så blufærdig som fru Alice Hedegaard, skal jeg heller ikke gøre det – udtryk for noget sådant, når man tror, at det betyder nogen som helst tilføjelse til verdens ulykke, om der også blev eksporteret danske våben. Det gør det ikke.

(Kort bemærkning).

Hans Jørgen Jensen (S):

Jeg forstod på hr. Glistrup før, at når vi nu skal til disse hyggelige vælgermøder ude i Lyngby, vil hr. Glistrup sige, at den våbenlovsdebat, som vi har haft herinde, betyder, at vi ikke skal have noget dansk forsvar, for det har hele tiden været hr. Glistrups opfattelse, at vi skulle have en telefonsvarer og intet andet, og hr. Glistrup sagde heroppefra, at han ville fortælle mig under disse hyggelige møder, vi skal have, at vi lige så godt kunne eksportere alle våben. Det fortæller mig, at hr. Glistrup ikke har forstand på, hvordan en sådan produktion i virkeligheden er. Hvis ikke vi har et dansk forsvar, der også skal produceres til, er en eksport ikke mulig, og dermed har hr. Glistrup afsløret heroppefra ved sit svar til mig hulheden i forslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Melchior):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om presens brug [af Honoré (KrF) m. fl.].

(Lovforslag nr. L 50. Fremsat 19/10 78).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Nathalie Lind):

Det lovforslag fra medlemmer af kristeligt folkepartis folketingsgruppe, som vi skal behandle her, lægger op til, at der skal indføres en ny bestemmelse i presseloven. Efter denne bestemmelse må periodiske skrifter ikke indeholde udtalelser om personers private forhold, uden at disse på forhånd har givet deres skriftlige tilladelse hertil, og straffen for overtrædelse af bestemmelsen skal være en bøde, der fastsættes under hensyn til oplagets størrelse.

Jeg vil gerne sige, at jeg har sympati for den interesse for forholdet mellem borger og presse, som ligger bag lovforslaget. Kristeligt folkepartis engagement på dette område har vi jo også tidligere været vidne til. Men når det er sagt, må jeg også straks tilføje, at det foreliggende forslag kan jeg ikke tiltræde.

Naturligvis skal man ikke uden at ifalde straf uberettiget kunne offentliggøre eller på anden måde videregive meddelelser om personers private forhold uden deres samtykke. Dette følger imidlertid allerede af de gældende regler om privatlivets fred. Hovedbestemmelsen herom findes i straffelovens § 264 d, og jeg vil gerne citere denne bestemmelse, der lyder:

»Med bøde, hæfte eller fængsel i indtil 6 måneder straffes den, der uberettiget videregiver meddelelser eller billeder vedrørende en andens private forhold eller i øvrigt billeder af den pågældende under omstændigheder, der åbenbart kan forlanges unddraget offentligheden. Bestemmelsen finder også anvendelse, hvor meddelelsen eller billedet vedrører en afdød person.«

Jeg tror, det vil fremgå, dels at den gældende regel i § 264 d dækker en væsentlig del af de tilfælde, der omfattes af forslaget, dels at § 264 d har et videre anvendelsesområde og en strengere strafferamme end fore-

[Justitsministeren]

slået. Derfor vil den foreslåede bestemmelse for en væsentlig del være overflødig.

Hvis tanken er, at bestemmelsen skal udelukke anvendelsen af § 264 d, når det drejer sig om periodiske skrifter, ville lovændringen endvidere i mange tilfælde føre til en forringelse af det strafferetlige værn i forhold til, hvad der gælder i dag.

På den anden side vil der naturligvis være tilfælde, hvor udtalelser om private forhold vil kunne straffes efter den foreslåede bestemmelse uden at falde ind under § 264 d. Udtalelser om private forhold vil efter omstændighederne kunne anses for berettigede og derfor for straffri efter § 264 d, selv om der ikke foreligger et skriftligt samtykke, og i visse tilfælde uafhængigt af, om der foreligger nogen form for samtykke.

Jeg finder imidlertid ikke, at det vil være hensigtsmæssigt, således som forslaget gør det, at lade adgangen til at fremkomme med udtalelser om private forhold udelukkende afhænge af, om den pågældende privatperson er villig til at give et skriftligt samtykke.

I den forbindelse vil jeg også gerne fremhæve, at afgrænsningen af adgangen til at videregive meddelelser om private forhold bygger på en vanskelig balance mellem hensynet til den enkelte privatperson og hensynet til den almindelige ytringsfrihed. I et vist omfang må skellet mellem det tilladelige og det strafbare bero på en konkret vurdering, således som det også er forudsat i § 264 d.

En kategorisk regel om skriftligt samtykke, som det her er foreslået, vil udelukke en sådan konkret vurdering og vil efter min opfattelse føre til en alvorlig indskrænkning af pressens almindelige ytringsfrihed.

Også på andre punkter kan forslaget give anledning til indvendinger. Jeg skal imidlertid her nøjes med at give udtryk for, at den bestemmelse, vi har i straffelovens § 264 d, efter min opfattelse giver en rimelig og velafbalanceret beskyttelse mod pressens fremdragelse af private forhold, og at jeg derfor og af de i øvrigt nævnte grunde ikke kan støtte dette forslag.

Jimmy Stahr (S):

Det sker af og til, at man i pressen, både den skrevne presse og den æterbårne, ser nogle vildskud, der uvilkårligt får én til at tænke: dette er et slag under bæltstedet, el-

ler dette bør være for privat til offentliggørelse, og ens første reaktion er så, at dette må der sættes en stopper for.

Jeg vælger at tro, at det er sådanne tanker, der ligger bag det fremsatte forslag om lovændring fra kristeligt folkeparti, men jeg vil nu opfordre kristeligt folkeparti til at tænke et stykke videre. Vi har i Danmark en fri presse, som vi skal gå langt for at bevare, og en begrænsning, som i første omgang kan se uskyldig ud, kan på et senere tidspunkt vise sig at være en alvorlig begrænsning af ytringsfriheden.

Jeg har især hæftet mig ved en sætning i bemærkningerne, nemlig at privatøkonomiske forhold tilsigtes beskyttet mod offentliggørelse. Man skal ikke have megen fantasi for at forestille sig, hvor meget der kan skjules under en sådan sætning, og en del af de store ulovlige økonomiske transaktioner, som netop pressen har hevet frem i lyset de sidste år, ville være blevet bremset af kristeligt folkepartis lovændring. Dette er bare et eksempel på, at ændringerne kunne betyde en alvorlig begrænsning for en fri presse.

Med hensyn til det meget private, f. eks. skilsmisser, som er nævnt i bemærkningerne, vil jeg også gerne komme med et par kommentarer. Jeg har en udpræget fornemmelse af, at mange af de privatlivsudstillinger, vi ser i pressen, stammer fra de implicerede selv. Ingen vil vist benægte, at mange personer lever af at være såkaldt offentlige personer; det gælder bl. a. en del af os medlemmer i dette ting.

I fjernsynet arbejder vi med et begreb, der hedder linselus. Det er en person, der så at sige klæber til fotografens linse, altså søger at komme med i billedet under enhver form. Jeg ved ikke, om man kan bruge begrebet pannelus om en person, der på forskellig måde forsøger at gøre sig bemærket på godt og ondt over for de skrivende journalister.

For en stor del er disse menneskers privatliv og arbejde nu engang knyttet sammen, også for de mennesker, pannelusene ønsker at gøre indtryk på eller påvirke som vælgere. Hvis vi ser nærmere på disse forhold i pressen, er det stort set bestemte personkredse, der er udstillet. Det er sjældent værkfører Petersens eller kontorassistent Hansens skilsmisse, der omtales.

Disse sidste bemærkninger er ikke for at forsvare de tidligere omtalte vildskud, hvor

[Jimmy Stahr]

man virkelig træder uskyldige personers privatliv for nær, men her har vi, som justitsministeren nævnte, straffelovens § 264 d, og jeg har en fornemmelse af, at den største del af den danske presse, specielt hvis vi ser den i forhold til den udenlandske presse, stort set forstår at bevæge sig på den hårfine grænse mellem oplysninger, der bidrager til at belyse en person, og så det rent private snageri.

Socialdemokratiet kan derfor ikke medvirke til lovændringen.

Kjærulff-Schmidt (FP):

I modsætning til hr. Jimmy Stahr tror jeg ikke, at fremsættelsen af lovforslaget er en impulshandling fra forslagsstillernes side. Tværtimod er lovforslaget en ny variant af de tanker om begrænsning af pressefriheden, som kristeligt folkeparti flere gange tidligere har fremført. Denne gang går varianten ud på, at der ved siden af bestemmelserne i straffelovens kapitel 27 og ved siden af presselovens efterhånden ganske omfattende berigtighedsregler yderligere skal etableres et direkte forbud mod, at pressen omtaler private forhold, medmindre der foreligger skriftlig tilladelse. Det er et forslag, som fremskridtspartiet bestemt ikke sympatiserer med, og jeg skal begrunde hvorfor.

Lovforslag af denne type er efter vores opfattelse udtryk for den forfængelige indstilling, at man gerne vil fuldkommengøre tingene, i dette tilfælde dagspressen. Kristeligt folkeparti er ikke de eneste, der vil fuldkommengøre tingene. Vi hører ofte røster, der kritiserer dagbladene og den øvrige presses indhold. Nogle mener, man burde forbyde tegneseriernes voldstendenser, andre finder, at dagbladene forbrugerjournalister ikke behandler tingene tilstrækkelig godt, andre igen mener, at nyhedsformidlingen ikke er tilstrækkelig objektiv og alsidig, og sådan kan vi vel hver for sig remse op en lang række punkter, på hvilke vi har ideer og ønsker, som vi kunne tænke os imødekommet. Men alle disse gode viljer og forslag har den ene ting tilfælles, at hvis de omsættes i forbudsregler, stækker de ytringsfriheden, og det vil fremskridtspartiet ikke være med til.

Hvordan skulle forslaget i øvrigt administreres? Hvad hører privatlivet til? Guldbryllupper? Runde fødselsdage? Hr. Jens Møllers farvel til tobakken? Jubilæer? Jørn Hjør-

tings Fiat 131? Justitsministerens flotte kjole ved dronningefesten? Er det virkelig forslagsstillernes mening, at sådanne begivenheder kun måtte omtales i dagspressen efter forudgående korrespondance frem og tilbage og indhentning af skriftlig tilladelse? Der ville også opstå afgrænsningsvanskeligheder, hvis man nu endelig tænkte sig forslaget gennemført. Hvis f. eks. kristeligt folkepartis ordfører under en vigtig afstemning her i salen meget pludseligt bliver nødt til at træde af på naturens vegne og derfor forlader salen og redder regeringen, er det så et privatlivs-anliggende? Det kunne man på sin vis godt sige. Eller hører det ind under de emner, som offentligheden gerne må læse om og diskutere?

Vi tror ikke på lovforslaget, for problemet er jo slet ikke, som forslagsstillerne går ud fra, at den danske presse optræder specielt krænkende eller utidigt på nogen som helst facon. Problemet, hvis det overhovedet kan betegnes som et problem, er, at menneskene nu engang er indrettet sådan, at de interesserer sig for deres medmennesker. Det er en væsentlig ingrediens i dagligdagen, hvad enten den så viser sig i videbegærlighed, medfølelse, nysgerrighed eller misundelse, og pressen er og skal være et spejlbillede af menneskene og menneskenes interesser. Heroverfor kan man så enten som forslagsstillerne gribe til efter vores mening forkrampede censurforanstaltninger, eller man kan, som fremskridtspartiet og forhåbentlig det store folketingsflertal – ja, der er jo allerede konstateret et flertal – mere fatalistisk sige, at mennesker er, som de er, pressen er, som den er på godt og ondt, og det skal folketingsflertallet bare konstatere, for de fordele, der er forbundet med en censurfri presse med trykke- og ytringsfrihed, er så væsentlige, at der må siges klart nej til forslagsstillerne.

Holmberg (V):

Forslaget til lov om ændring af lov om pressens brug er overskueligt, i hvert fald hvad angår paragraffer, men selv om der kun indsættes få linjer efter § 5, har disse linjer meget vidtrækkende betydning.

Jeg skal relativt kort begrunde, hvorfor vi ikke kan støtte forslaget, men inden jeg gør det, vil jeg som også ministeren trods alt tak-

[Holberg]

ke kristeligt folkeparti for deres interesse for forholdet mellem presse og borger.

Når kristeligt folkeparti i bemærkningerne til lovforslaget taler om sagen i private forhold, som rettelig hører hjemme inden for hjemmets fire vægge, separation, skilsmisse m.v., er det umiddelbart rigtigt. Jeg vil dog gerne sige lidt af det samme som hr. Jimmy Stahr, men måske på en anden måde, nemlig at det egentlig er fantastisk, at det allermeste af den slags, vi kan læse om og se billeder af, har vedkommende selv været ude om og selv ønsket. Det er det almindelige. Jeg må indrømme, at det er bemærkninger, som faktisk ikke kommer forslaget ved, for det kunne jo ske, selv om forslaget blev gennemført.

Så kommer jeg til forslaget. Jeg vil lige kort citere, hvad der står heri:

»Periodiske skrifter må ikke indeholde udtalelser om personers private forhold, uden at disse forinden har givet skriftlig tilladelse dertil.«

Det er at gå alt for vidt, og det er mig helt ufatteligt, at kristeligt folkeparti vil forme det på den måde. Det kunne og ville være en indskrænkning i ytringsfriheden.

Jeg vil ikke hermed sige, at alt er, som det skal være, og måske kommer der også under udvalgsarbejdet tanker frem, som vi kunne overveje. Men vi har regler om privatlivets fred, og vi har straffelovens § 264, hvor der bl. a. også står, at det uberettiget at videregive meddelelser eller billeder af en andens private forhold, altså uberettiget, kan straffes, og det bliver straffet med bøde, hæfte eller fængsel. Bestemmelsen har også været brugt. Den blev brugt over for et stort blad for ikke så længe siden, da den ansvarshavende redaktør fik hæfte for en meget grov overtrædelse af disse bestemmelser. Det er en sag, som vi alle husker og også stadig kan græmmes over.

Men vi må erkende, at det kan være svært at sondre imellem, hvad der er privat, og hvad der ikke er det. Og så min tilføjelse: udtalelser om private forhold kan være berettigede. Jeg siger med vilje »kan være berettigede«. At udtalelser om private forhold udelukkende, som jeg citerede før, skulle afhænge af, om den pågældende privatperson var villig til at give sit samtykke skriftligt, er så kategorisk, at det efter vores mening vil være helt forkert og vil, som jeg har nævnt før,

også føre til en alvorlig indskrænkning af ytringsfriheden.

Som lovforslaget er begrundet, må vi i al fald fra venstres side absolut afvise forslaget.

Annelise Gottfredsen (KF):

Kristeligt folkeparti har med dette lovforslag meget prisværdigt ønsket at sikre privatlivets fred ud over allerede gældende retsregler, således at vi kan undgå det misbrug, som vi af og til og måske også for tit er ude for i den kategori af pressen, som lovforslaget tager sigte på.

Vi mener ligesom kristeligt folkeparti, at dette nok kan være tiltrængt, men det kan være svært at forene dette sigte med hensynet til en fri presse, til ytringsfrihedens bevarelse, og vi mener også, at dette lovforslag i praksis vil støde på vanskeligheder. Det kan være overordentlig svært, som også andre ordførere har udtrykt det, at afgrænse begrebet privatliv over for offentlig adfærd. I mange tilfælde er omtale af privatliv ligefrem en del af den pågældendes image, for at sige det på moderne dansk, og en forudsætning for hans virke.

Jeg tror heller ikke, man gennem formulærer kan tage stilling til alle facetter af sin tilværelse, om man i en given situation kan og vil betragte denne som privat eller af en karakter, som offentligheden har interesse i eller krav på at få kendskab til. Men givet er det, at problemet trænger sig på. Ingen af os er tjent med den udvikling, denne del af pressen er kommet ind i.

I denne forbindelse kan det være rimeligt, som vi også tidligere har gjort det, at se på pressens ansvar i det hele taget. Såfremt det ansvar, det er muligt at pålægge den ansvarshavende redaktør, ikke føles som en synderlig stor byrde for den pågældende, har man ikke nogen effektiv beskyttelse over for pressekrænkelser, og sådan føler man ikke så sjældent at det redaktionelle ansvar fungerer. Er det kommet hertil, kunne det overvejes at udstrække ansvaret i hvert fald med store erstatningskrav til ejere af bladet, til bestyrelserne.

Jeg vil gerne i den forbindelse pege på en ny landsretsdom, der siger, at sådan er gældende ret jo ikke, men antyder, at den måske burde være det. I dommen siges det, at »således som presselovens §§ 2 og 7 er affattet,

[Annelise Gottfredsen]

er der ikke hjemmel for at pålægge bestyrelsen personligt ansvar for den af bladet fulgte redaktionelle linje, uagtet den skulle borge for bladet«.

Men vi er som sagt tvivlende over for, om dette lovforslag kan gennemføres, når man rent praktisk samtidig skal tage vare på hensynet til ytringsfriheden.

Ebba Strange (SF):

Der er efterhånden sagt mange ting i denne debat. Det er meget svært på dette tidspunkt at tilføre debatten noget nyt. Jeg skal sige, at vi da naturligvis også fra socialistisk folkepartis side nogle gange synes, at såvel dagspressen som ugepressen overskrider grænserne for, hvad der er rimeligt, når det drejer sig om privatliv, måske ikke mindst over for folk, der er dårligt stillet her i samfundet. Det er nok det, der slår mig mest i hvert fald. Det interesserer mig ikke så meget, om de offentlige personer bliver hængt ud. De er jo tit selv interesseret i, som hr. Jimmy Stahr også var inde på, at blive brugt, fordi det dér kan være svært at skelne imellem, hvad der er privatliv, og hvad der er offentlig fremtræden.

Vi tror imidlertid slet ikke på dette lovforslag. Vi mener, at vi har muligheder for i vores straffelov, som det også er blevet sagt, at komme den slags ting til livs. Vi ved også godt, at det kan være svært at rejse en sag, når man selv privat er involveret i den, men vi tror ikke, at dette forslag er nogen løsning, og derfor må vi afvise det fra socialistisk folkepartis side.

Freddy Madsen (DKP):

Med den venlighed, der altid præger vores forhold til kristeligt folkeparti, kan jeg sige, at vi udmærket forstår den gode hensigt i dette forslag, og i modsætning til regeringspartierne bastante fremhævelse af, at det såmænd bare er folk selv, der er ude om det, når de kommer i pressen, har vi altså et mere nuanceret syn på den sag og mener, at der faktisk er en række vildskud på dette område.

Jeg synes, at hr. Jimmy Stahr gjorde det meget bastant, da han sagde, at det var noget, folk selv ville. Jeg ved ikke, om det var Orla Møller, han sigtede til. Jeg ved ikke, om regeringspartierne sigtede til, at det var en

grov uforsømmethed, da en kendt ugebladsjournalist fik en lagkage i hovedet på et vist tidspunkt. Der har været adskillige situationer og er det stadig væk, hvor vi synes, at måske specielt ugepressen optræder på en måde, som er udtryk for en utidig indblanding i folks privatliv og også imod deres ønsker.

Men det er nu engang det, der følger med, at vi har en presse, som i langt overvejende grad er privatkapitalistisk ejet. Det er profitten, der tæller. Det er sensationer, der skal til, mere end det er saglig nyhedsformidling, og det medfører altså, at vi får den række af vildskud i pressen.

Jeg vil gerne understrege, som det vel er velkendt her i tinget, at kommunisterne er svorne modstandere af en indskrænkning i ytringsfriheden. Derfor kan vi heller ikke tiltræde det af kristeligt folkeparti fremsatte forslag. Det ville få en række urimelige konsekvenser. Nogle af dem er der allerede peget på. Jeg skal pege på nogle stykker mere. Det ville f. eks. betyde, at forældre, der mishandler deres børn, ikke kunne omtales i pressen, at det ikke måtte komme til offentlighedens kendskab, at der er folketingsmedlemmer, der snyder i skat, at det, som hr. Bonde Nielsen laver af transaktioner, også skulle være skjult, og for at tage ekstreme eksempler, at en bolighaj som Donatzsky skulle været fredet i offentligheden. Det kan vi absolut ikke acceptere.

Vi er tilhængere af en udvidelse af ytringsfriheden, ikke en indskrænkning. De vildskud, der er, erkender vi, og de må bekæmpes. Det kunne lade sig gøre ved en stramning af de frivillige presseetiske ordninger, man har, men vi tvivler som sagt på, at det under de nuværende ejendomsforhold inden for pressen kan lade sig gøre. Selv under de omstændigheder mener vi imidlertid, at vi må leve med de vildskud, der er. Vi må afvise forslaget.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg var såmænd ved at blive helt betænkelig og tro, at hr. Freddy Madsen ville støtte dette lovforslag, der efter vor opfattelse begrænser ytringsfriheden, før kommunisterne fik magten i Danmark. Men han kom da i land og gik imod det.

[Bernhard Baunsgaard]

Jeg vil gentage: efter radikal opfattelse ville en gennemførelse af dette lovforslag betyde en begrænsning af ytringsfriheden, og jeg må advare imod, at man gennemfører det.

Jeg vil godt gennemgå det og starte med at antage i vurderingen af forslaget, at det er fremsat i en god mening og ud fra et ærligt ønske om at højne den offentlige debat, men jeg tror bare, der kommer det modsatte resultat ud af det. Det er klart, at en helt uhæmmet omtale af helt private forhold kan trække den offentlige debat ned i sølet. De tidligere ordførere har været inde på spørgsmålet og ment, at der har været noget af det, og det skal jeg slet ikke bestride. Men vi er også nødt til at gå videre og sige: kan der ikke komme noget godt ud af at omtale private forhold? Det kan der efter min mening, og det vil i visse situationer bestemt højne den offentlige debat.

Lad os bare tage et eksempel med et folketingsmedlem. Hvis vedkommende udtaler sig meget stærkt og kategorisk om et eller andet spørgsmål, der vedrører privatlivet, f. eks. skilsmisser, og selv privat benytter sig af det, måske flere gange, er det klart, at en offentlig omtale af disse skilsmisser vil gavne den offentlige debat og højne den, fordi man så ved, at der ikke er overensstemmelse mellem det, der bliver sagt, og det, man gør; dermed tillægger man ikke vedkommendes udtalelser mere, end der tilkommer dem.

Dette gælder også i meget høj grad privatøkonomiske forhold. Hvis man nu ganske ukristeligt privat tog meget høje renter af lån til folk, der var i nød, ville det være rimeligt efter vor opfattelse, at dette blev omtalt, også selv om man ikke overskred nogen skreven lov, hvis man samtidig bebrejdede andre, at de tog de samme renter af penge, som de lånte ud.

Jeg tror, at dette forslag vil betyde den indskrænkning af ytringsfriheden, som justitsministeren var inde på. Det er i hvert fald en nærliggende mulighed. Jeg tror heller ikke, at forslaget ville medføre en højnelse af den offentlige debat. Der ville være stor fare for, at den offentlige debat af nogle, som man ellers ville betegne som hyklere, blev benyttet til at sige ét, mens de gjorde noget andet, i højere grad end det nu kan lade sig gøre.

Jeg må derfor på den radikale gruppes vegne afvise lovforslaget.

Ib Christensen (DR):

Vi står her over for et af kristeligt folkepartis sædvanlige censurforslag, men jeg vil dog tilføje, at der her røres ved et alvorligt problem. Afgrænsningen mellem ytringsfriheden og privatlivets fred må afvejes i det enkelte tilfælde, således som ministeren også gjorde opmærksom på. Det er meget farligt for ytringsfriheden at følge generelle, stive regler for slet ikke at tale om at gå så vidt som til det, der foreslås i dette forslag.

Det er klart, at hvis man forbyder omtale af privatøkonomiske forhold, uden at der foreligger skriftlig tilladelse, vil det være en Guds velsignelse for bolighejere, for jordspekulanter, for skatteunddragere, for sammenspiste, korrupte eller nepotismeorienterede embedsmænd og politikere, og man kan allerede af den bemærkning og fortolkning se, at dette forslag virkelig meget alvorligt ville skade ytringsfriheden.

Hr. Jimmy Stahr var inde på mere private forhold, familiemæssige osv., og da må man nok give ham ret i, at de 20 navne, der går igen i forskellige ugebladspublikationer – her bl.a. også nogle af hr. Jimmy Stahrs kolleger – ofte selv meget udpræget angler efter denne omtale, og så kan man vel sige, at de må tage det sure med det søde, når der kommer noget, de måske ikke bryder sig så meget om at se fremhævet i en sådan publikation.

Under alle omstændigheder mener vi, at beskyttelsen af privatlivets fred er stærk nok i den gældende lovgivning. Det, man kunne sige, var, om de retlige konsekvenser, når der sker en virkelig krænkelse af privatlivets fred, er stærke nok, altså kort sagt, om der imod de blade, der forbryder sig over for privatlivets fred, gribes tilstrækkeligt ind med sanktioner i form af bødestraf. Hvis bødestraffen kun er latterlig i forhold til bladets omsætning og fortjeneste, vil det kun blive betragtet som en mindre og nødvendig driftsomkostning, og så tjener det ikke det formål, som bødestraffen skulle have. Det er klart, at disse blade, der navnlig her sigtes til, tabloidblade, billedblade m.v., ikke gør disse ting, medmindre der var penge i det, og det er derfor, man skulle overveje, når de så går over grænsen i det enkelte tilfælde, at lade

[Ib Christensen]

hammeren falde hårdt. England har meget skrappe regler for den slags ting, og jeg er ikke i tvivl om, at vi nok burde have en skarpere retspraksis i retning af, at de bøder, der falder i sådanne tilfælde, virkelig falder hårdt og mærkbart de steder, hvor forsyndelsen gøres. Det vil være meget bedre at gå den vej i stedet for den farlige vej, som kristeligt folkeparti vil betræde med sit forslag.

Melchior (CD):

Selv om det ikke fremgår af det skrevne, trykte referat vil jeg godt vise, hvordan dagbladet B.T.s forside så ud i forgårs:

»Kendt politikers hus var hælcentral« med billede af dette sommerhus, som det drejer sig om, og foruden forsiden en side til og et nyt billede og angivelse af, hvor dette sommerhus ligger. Manden er hædersmanden, min gode ven og mit partis tidligere organisatoriske landsformand, dansk lektor i Stockholm Tom Høyem, hvis bror var delagtig i et tyveri. I den anledning hængte bladet altså den aldeles uvidende og uskyldige person ud på den måde, som sket er her. Det var løbeseddelhistorien den dag, og for løbsalgsavisen B.T. skulle det altså være varetagelse af nyhedsformidling eller varetagelse af almene interesser eller ytringsfrihed, eller hvad ved jeg. Nul og en papand.

Et par dage inden havde et andet boulevardblad – man skal ikke tale om tabloidblade, for der findes skam udmærkede sådanne, tabloid går kun på størrelsen – et andet vulgærblad en fotomontage, hvori såmænd både Hendes Majestæt og justitsministeren og undervisningsministeren samt en mængde kvindelige politikere, forfattere og skuespillerinder blev vist i en sag, der var dem aldeles uvedkommende, og som var i høj grad usmagelig både for de pågældende afbildede personer og, skulle man tro, for læserne.

Værre end dette. For nogle uger siden oplevede man, at en straffefange indgik forlovelse med en dame uden for fængslet. Det gav anledning til interview med og billede af de pågældende. Det må så være, hvad det være til. Men i det mindste et af vore ugebilledeblade benyttede lejligheden til at bringe et fotografi af det barn, som vedkommende straffesoner 4 år tidligere havde myrdet, en 13-årig pige, med familiens navn og alle nærmere omstændigheder ved dette mord. Jeg

lagde mærke til, da justitsministeren oplæste paragraffen om privatlivets fred, at den også omfatter afdøde personer. En sådan grov, sjofel, fræk behandling af mennesker, der ikke søger offentlighed, at rippe op i private, uskyldige personers sorg i en kvart million eksemplarer, skulle det være varetagelse af nyhedsformidling, af almene interesser eller af ytringsfrihedens hellige interesser? Nul og en papand. Det er altså ret begrundet, at kristeligt folkeparti gør sig umage med år efter år, kan man nærmest sige, samling efter samling, at finde metoder til at få dette misbrug bremset.

Vi mennesker burde vel egentlig være medmenneskelige nok til, at enhver form for forretningsmæssig presse – og det er jo al presse – burde være uinteresseret i at bringe den slags ting, for det står ikke i grundloven, at vi skal købe de blade, men der er altså tilstrækkelig mange af os, der køber dem, til at det tilsyneladende kan betale sig, og derfor siger det desværre – det må med i billedet – noget ikke kun om pressen, men også om os mennesker.

Med al den tilslutning, jeg hermed vel nok har givet til intentionerne bag kristeligt folkepartis forslag, må jeg beklage, selv med risiko for på ny at blive beskyldt for at vende og dreje mig for ikke at støtte kristeligt folkepartis forslag, at vi ikke kan støtte forslaget, fordi der da, som en hel række ordførere har vist det, så vil være mange muligheder for, at ting, der burde frem, ikke kom frem.

Så siger justitsministeren og flere andre, at vi har jo lovbestemmelsen om privatlivets fred, og det må være nok. Men justitsministeren er sikkert også opmærksom på og vil måske yderligere kommentere det, at det kræver så, at denne føromtalte kendte politiker, at justitsministeren selv, når det er hende, det går ud over, at forældrene til den myrdede pige skal tage initiativet til en rets-sag og dermed vide, at de nu skal omtales på ny og på ny og på ny i en sag, hvis opkomst de i det hele taget er uskyldige i. Det er begrænsningen i den sikkerhed, som den nævnte paragraf yder borgerne, og derfor må der under udvalgsarbejdet lægges hoveder i blød for at finde ud af, om der ikke uden på nogen måde at gå til den § 1, som fremskridtspartiet her foreslår, er muligheder. Jeg tænker mig f.eks. den mulighed, at vi fortsat lader det være en domstolsafgørelse på grund-

[Melchior]

lag af eksisterende lovgivning, om ytringsfrihedens grænser er overtrådt, men måske kunne vi samles om – hr. Ib Christensen var inde på de tanker – mange partier i udvalget, en udtalelse til betænkningen om, at straffesammenhængen, bøddestørrelsen, for disse forseelser, når domstolen først har erklæret det for at være forseelser, bør være en sådan, at det virkelig gør ondt. Derfor går jeg betydelig mere ind for intentionerne i § 2 i det fremsatte lovforslag end for dem i § 1.

Jeg er klar over, at jeg nu løber den risiko i morgen af nogle af de blade, der har gjort sig skyldige i disse ting, at blive hængt ud for at ville begrænse ytringsfriheden. Det ønsker jeg på ingen måde, og det er årsagen til, at jeg med nok så stor beklagelse på CDs vegne må afvise lovforslaget, men vi tilsiger at arbejde alvorligt med det i udvalget.

Første næstformand (Erlendsson):

Jeg vil blot lige bemærke, at det ikke er fremskridtspartiets forslag, det er kristeligt folkepartis forslag.

Melchior (CD):

Jeg beder både fremskridtspartiet og formanden om undskyldning.

Waldorff (VS):

Som det også er fremgået af de øvrige ordføreres indlæg, kan man kun have sympati for hensigten i kristeligt folkepartis forslag, da det faktisk er en kendsgerning, at både en masse enkeltpersoner og en masse familier får slået deres tilværelse i stykker på grund af den behandling, de bliver udsat for i pressen.

Det er også vigtigt at slå fast, at det i alt væsentligt skyldes, at det er godt kommercielt stof. Det er salgsinteresser, der ligger bag snageriet i folks privatliv.

Så langt ser det ud til, at de fleste ordførere har været enige. Men der er noget, der ikke er blevet talt så meget om, og det er, hvad årsagerne er til det her. Det er vel ikke sådan, at bladene, udelukkende fordi de synes, det er morsomt, gør de her ting. Der er nogle årsager til, at det faktisk kan betale sig at køre den slags historier, som griber ind i folks privatliv. Det var der en ordfører der havde en forklaring på. Det var fremskridtspartiets ordfører, som sagde, at dette er kun

et udtryk for, at mennesker interesserer sig for hinanden. Det synes jeg fremskridtspartiets ordfører skal overveje i forhold til bl.a. de eksempler, som hr. Melchior nævnte på, hvordan menneskene interesserer sig for hinanden. Det er fuldstændig grotesk, at man skal høre på den slags pladder, for at sige det ligeud.

Det, det selvfølgelig handler om, er, at en træls og triviell tilværelse for mange mennesker medfører et behov for at identificere sig med kendte personer, med eksempler på en spændende tilværelse. Den seksuelle og den følelsesmæssige undertrykkelse, som sker i familien, den utilfredshed, der meget bredt er med tilværelsen, betyder, at folk leder efter erstatningstilfredsstillelser, og den måde, det så sker på, er klassebestemt og også i høj grad kønsbestemt.

Kristeligt folkepartis forslag tager fat på den side, som er mest synlig i den mekanisme, der her er tale om. Dyrkelse af vold, skuespilleres seksuelle karriere og familietragedier er nogle af de eksempler, som vi kender fra ugepressen og fra dele af dagspressen. Men når der netop er tale om samfundsfænomener og der ikke er tale om, at det er pressen, der så at sige skaber behovet, så angriber man selvfølgelig ikke årsagerne ved at lave restriktioner for pressen. Man kan sige, at det heller ikke er det direkte formål fra kristeligt folkepartis side at forandre samfundet, men forslaget kunne, kan man så sige, alligevel have den positive eller mere begrænsede virkning, som i det mindste ligger i at beskytte dem, som så bliver udsat for pressens overgreb.

Men der er et problem, som også andre har været inde på, nemlig at det er et farligt forslag. Det er farligt at lave love, som indskrænker pressefriheden, og det er det især på nuværende tidspunkt, hvor der sker en kraftig indskrænkning i de demokratiske rettigheder, og hvor man ser masser af eksempler på, at bl. a. de offentlige myndigheder optrapper deres magtmisbrug.

I bemærkningerne omtales det, og det har også andre været inde på, at privatøkonomiske forhold er noget af det, som ikke må omtales frit af pressen. Her bliver det faktisk helt galt. VS mener i høj grad, det er nødvendigt, at pressen borer i privatøkonomiske forhold i en lang række tilfælde. Det er f. eks. relevant, når det bliver trukket frem,

[Waldorff]

som det er gjort af Ekstra Bladet, at en politiker kan få en klar personlig økonomisk gevinst f. eks. af værdistigningsafgiftsforslaget. Det vil også være relevant at trække private forhold frem hos personer, som i kraft af deres stilling får viden om valutabevægelser, som så kan udnyttes af familie og venner. Det er også relevant at afsløre, hvordan enkeltpersoner udnytter skattelovgivningen. Og uden for det økonomiske område kan man også nævne f. eks. højtstående politifolks private omgang med Svend Thevis, almindelige politifolks færden i kriminelle miljøer eller private forbindelser mellem forsvarers folk og halvfascistiske kræfter, og man kunne blive ved.

Vi må altså gå imod forslaget. Vi vil godt være med til at slå for Ekstra Bladets ret til at bore i folks privatliv. Vi synes ofte, at resultatet af Ekstra Bladets og mange andre blades aktiviteter er direkte ulækkert, men vi mener samtidig, at bl. a. Ekstra Bladet kan være et eksempel på en meget vigtig kraft, ikke mindst i en tid, der er præget af de omtalte indskrænkninger i demokratiet.

Til sidst vil jeg lige understrege noget, som også andre har været inde på. Det er jo ikke bare sådan, at det er pressen, der bruger denne mekanisme med at snage i folks privatliv. Der er faktisk folk, der lever af at udstille deres privatliv, ligesom der er folk, der lever af at få deres offentlige liv omtalt, godt eller dårligt. Jo mere omtale, jo bedre er det for dem. Centrum-demokraterne er et ganske udmærket eksempel på noget sådant, og det er kristeligt folkeparti såmænd også selv.

Lindinger (EP):

Det at være folketingsmedlem er i og for sig noget, der for næsten alle, der har prøvet det en vis tid, kræver gode nerver og en vis robusthed, og det gælder mange andre ting her i livet, at enhver, der får et offentligt præg af en eller anden art, må i og for sig være indstillet på at blive genstand for ting, der ikke altid er lige behagelige for vedkommende. Noget af det værste, jeg har oplevet man kan være, er kapitalist. Men det er selvfølgelig en ting, der kan rådes bod på.

Vi har en borgerlig straffelov, som i 27. kapitel, specielt § 264 a og d, omtaler ting, som skulle have de samme intentioner som kristeligt folkepartis forslag. Hvis man i pres-

sen overskrider grænsen, er der eksempler på – jeg har selv været ude for ét – at der i hvert fald gives en erstatning. Måske står den ikke i noget særligt forhold til den skade, man har lidt, men alligevel. Man kan da også gå videre, hvis man konstaterer, at nogen går over strengen.

Jeg har nævnt en gang før, at vi én eneste gang, synes jeg, har været rigtigt på vej ind i noget uheldigt, og det var under bladstrejken, da vi havde et tilfælde, som i hvert fald jeg husker, hvor nogle trykkefolk ikke ville trykke en leder, fordi de ikke sympatiserede med, hvad der stod i den. Hvis man kommer ind på den slags ting, er demokratiet i fare.

Jeg tror, at den lovgivning, vi har i øjeblikket, i og for sig er tilstrækkelig til at give borgerne en beskyttelse. Men man kunne jo ønske, at enhver journalist meget grundigt satte sig ind i § 264 a og d, for så ville man sikkert undgå mange ting, som desværre bærer præg af, at journalisterne er uvidende om, hvad de foretager sig. Det gælder dog kun enkelte. Jeg tror, at i det store og hele ved langt de fleste journalister nøjagtigt, hvor langt de kan gå.

Jeg mener derfor ikke at kunne sige på erhvervspartiets vegne, at vi føler, til trods for meget stor sympati for intentionen, at der er behov for nogen ændring på baggrund af kristeligt folkepartis initiativ.

Honoré (KrF):

Jeg vil først sige tak til fru Annelise Gotfredsen og hr. Melchior for forståelsen for visse intentioner i vores forslag, selv om de ikke så sig i stand til at støtte selve lovforslaget. Der var også hos nogle andre ordførere en forståelse, men selvfølgelig må jeg nok erkende, at det gennemgående træk i de forskellige ordføreres indlæg har været en afvisning af vort forslag.

De fem spørgsmål, som vi har stillet os, da vi lavede dette lovforslag, var for det første, om privatlivets fred er tilstrækkelig effektivt beskyttet af straffeloven. Det mente vi at måtte besvare benægtende, og jeg synes altså, at det fra flere sider er fremgået, bl. a. af hr. Melchiors indlæg, at privatlivets fred faktisk ikke er tilstrækkelig effektivt beskyttet for øjeblikket. Dér er et problem.

Det andet spørgsmål er: er pressens ytringsfrihed en ubegrænset ytringsfrihed? Vis-

[Honoré]

se ordførere synes at ville sige, at kristeligt folkepartis forslag begrænser ytringsfriheden, altså er det forkert. Men pressens ytringsfrihed er jo begrænset, den er begrænset af den paragraf i straffeloven, som omhandler privatlivets fred. Vi prøver her på at gøre straffelovens paragraf om privatlivets fred effektiv på det pressemæssige område, for det synes vi ikke at den er, og jeg synes da, at læsning af presse og ugeblade viser, at den ikke fungerer, som den skal.

Det tredje spørgsmål, man kan stille, er: når nu der er så megen omtale af privatlivets forhold i dagspresse og ugepresse, er det så i grunden blot mediesøgende personer, der gerne kommer til for at plapre ud om, hvordan de har det med konen og børnene og penge og tøj og alt sådan noget? Er det kun dem, der er tale om, de, som lever af det? Det syntes hr. Jimmy Stahr stort set at mene. Der er ikke noget problem, de folk længes jo efter at komme i pressen. Ja men det er bare ikke sagen. Der er en hel del mennesker, som imod deres vilje bliver hængt ud eller bliver omtalt, får deres privatliv udstillet for offentligheden. Det er deres problem, vi ønsker at tage op. For dem, som selv er interesserede i at komme i aviserne og bladene, er der ikke noget problem. Men det er dem, som mod deres vilje bliver ofre for bladenes krænkelser af privatlivets fred, der så at sige er adressaten for vort lovforslag.

Et fjerde spørgsmål er: er det muligt at afgrænse, hvad der hører ind under en lovstridig krænkelser af privatlivets fred, og hvad der bare er sådan almindeligt berettigede oplysninger om, hvad der rører sig rundt omkring? Det må altså være muligt, siden der er tale om krænkelser af privatlivets fred i straffelovens forstand. Det vil sige, at en afgrænsning er mulig, så med hensyn til al den snak om, at det kan vi ikke afgrænse, må man sige, at så kunne vi lige så godt stryge denne paragraf i straffeloven. Der synes jeg er en meget alvorlig inkonsekvens hos flere af ordførerne. Hvordan den afgrænsning så skal finde sted, om den skal finde sted ved domspraksis eller ved en præciserende lovgivning eller cirkulærer, eller hvad ved jeg, ved jeg ikke, men selvfølgelig må man da kunne afgrænse det.

Det femte spørgsmål er: er de nuværende sanktionsmuligheder for krænkelser af privatlivets fred for pressens vedkommende til-

strækkelige? Det er jo det spørgsmål, vi har taget op i den sidste del af vores forslag. Der var jeg meget glad ved at høre, at flere af ordførerne var meget opmærksomme på det problem. Det er et problem, vi har taget op i tidligere lovforslag vedrørende presselovgivning fra kristeligt folkepartis side, bl. a. dette med, at det var udgiverne, der skulle gøres økonomisk ansvarlige, som også fru Annelise Gotfredsen var inde på det. Her har vi altså gjort det på den måde, at vi skærper sanktionerne ved at gøre sanktionernes størrelse afhængig af oplagets størrelse.

Det var fem af de problemer, som vi synes må tages op i en lovgivning, fordi forholdene er utilfredsstillende for øjeblikket. Jeg vil ikke sige, at den måde, vi har taget dem op på, er den eneste mulige, og at det ikke kan gøres bedre. Vi vil da gerne høre, om de, som er interesseret i problematikken omkring disse ting, og som ønsker at gøre noget ved det, kan foreslå noget bedre, og vi vil da være meget åbne over for sådan nogle forslag.

Jens Møller (KrF):

Det er en udtalelse fra hr. Ib Christensen, der kalder mig herop. Han sagde, at beskyttelsen af privatlivets fred er god nok. Jeg mener ikke, det er rigtigt.

Det er jo ikke første gang, kristeligt folkeparti har haft et lovforslag af denne art fremme, det er sket nogle gange. Det har naturligvis medført, at vi har fået henvendelser fra masser af mennesker ud over landet, som har følt, at beskyttelsen af deres privatliv ikke var god nok, som har følt, at de er blevet hængt ud og udnyttet af visse dele af pressen.

Når man så har spurgt dem, hvorfor de så ikke gør noget ved det, hvorfor de ikke rejser sag imod bladene, så kommer der et ganske konstant svar: det nytter ikke noget; vi skal slæbes igennem en retssag med alt, hvad der hænger i, og hvis vi vinder den, får bladet en bøde på 8.000-10.000 kr., hvis vi er heldige, og det er de ganske ligeglade med. Tværtimod, mange af bladene føler bare, at de får ekstra reklame, fordi de har fået denne bøde. Derfor gør vi ikke noget ved det. Det er ikke få mennesker, jeg har talt med, som har været ude for disse ting.

For øvrigt gælder det samme medlemmer af dette ting. Det har været ganske ejendom-

[Jens Møller]

meligt at konstatere – nu ved jeg ikke, om det sker denne gang, men det er sket hver gang, vi har haft et sådant forslag oppe – at efter at de officielle ordførere har stået heroppe og mere eller mindre nedslået forslaget, så er der kommet enkeltmedlemmer, som selv har været i klemme på den ene eller den anden måde, og sagt: I skal have gjort noget ved det dér.

Det er mærkeligt, at det varer så længe, inden det trænger ud til alle, at der er et problem her, som bør og må løses. Jeg kan da godt i denne forbindelse afsløre – det er jo så moderne at afsløre, og det er noget af det, visse dele af pressen elsker at gøre, og her er noget at afsløre – at ideen til den udformning, forslaget har fået denne gang, ikke er noget, der er kommet fra et kristeligt folkeparti-medlem, det er kommet fra en tidligere justitsminister.

Jeg vil gerne slutte med at slå fast, at kristeligt folkeparti ikke ønsker at begrænse ytringsfriheden på nogen måde, og vi mener heller ikke, at vores forslag gør det. Vi ønsker at beskytte den enkelte mod overgreb, og er der andre i dette ting eller andetsteds i landet, der kan komme med bedre forslag til løsning, som vel at mærke samtidig er realistiske forslag, så vil vi meget gerne være med til at gennemføre det. Det afgørende er ikke, om det er vores forslag, der bliver vedtaget, eller hvad det er, men at det virkelig lykkes at beskytte den enkelte mod uberettiget snagen i private forhold.

Ib Christensen (DR):

Med min bemærkning om, at beskyttelsen af privatlivets fred er god nok, sigtede jeg udtrykkelig til det lovgrundlag, der ligger, at lovgrundlaget er godt nok, og at det er farligt at ændre det på den måde, som kristeligt folkeparti er indstillet på. Men jeg kan da give hr. Jens Møller fuldstændig ret i – og det er også i forlængelse af, hvad jeg sagde i mit første indlæg – at bødesanktionerne er for små. Dér, hvor man vitterlig i dag konstaterer en overtrædelse af den gældende lovgivning, er bøderne simpelt hen latterligt små.

Jeg synes derfor, at en konstruktiv udgang af denne sag ville være at lytte til hr. Melchior's forslag om, at man i udvalget ser på disse bødesanktioner og så i en eventuel betænkning over dette forslag kommer med en

stærk tilkendegivelse af, at vi ønsker bødesanktionerne væsentligt skærpet, således at de, der virkelig forbrøder sig mod gældende lovgivning, virkelig bliver ramt på pengepungen, for det er jo pengepungen og hensynet til den, der betinger, at de overtræder disse presseetiske regler. Det bør være sådan, at når det ved en domstol konstateres, at de har overtrådt gældende lovgivning og krænket privatlivets fred og enkeltmenneskers privatlivs fred, så falder hammeren.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af:

Forslag til lov om radio- og fjernsynsvirksomhed [af Ole Henriksen (SF) m. fl.].
(Lovforslag nr. L 63. Fremsat 31/10 78).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Matthiasen):

SFs forslag til lov om radio- og fjernsynsvirksomhed bygger i mangt og meget på det radiolovforslag, som den daværende regering fremsatte i december 1977. Dette forslag blev som bekendt ikke færdigbehandlet i folketingsåret 1977–78, og forslaget var dermed bortfaldet.

På de områder, hvor SFs radiolovforslag er sammenfaldende med det tidligere forslag, har jeg naturligvis ingen indvendinger at komme med. Men forslaget har dog principielle afvigelsers, og jeg vil gerne knytte nogle bemærkninger til disse forslag til ændringer i